

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA

**POROČILO O UPORABI PRISILNIH SREDSTEV IN
NAPADIH NA POLICISTE
V LETU 2017**

Ljubljana, marec 2018

UVOD

V Službi generalnega direktorja policije GPU smo pripravili poročilo o uporabi prisilnih sredstev in napadih na policiste v letu 2017. Statistične podatke smo pridobili iz računalniške evidence, 20. 2. 2018, pri tem pa smo ugotovili, da zaradi prenove statističnega zajema in pregleda podatkov prihaja do manjših razlik med statističnimi podatki iz **letnega poročila** in **tekoče zbirke** (slednja izkazuje rahlo večje vrednosti – namesto **7.019** izkazuje **7.030** uporabljenih prisilnih sredstev), nekaterih podrobnejših podatkov pa ni več mogoče pridobiti¹. Zaradi tega je v poročilu pri vsakemu sklopu podatkov naveden vir oziroma zbirka podatkov.

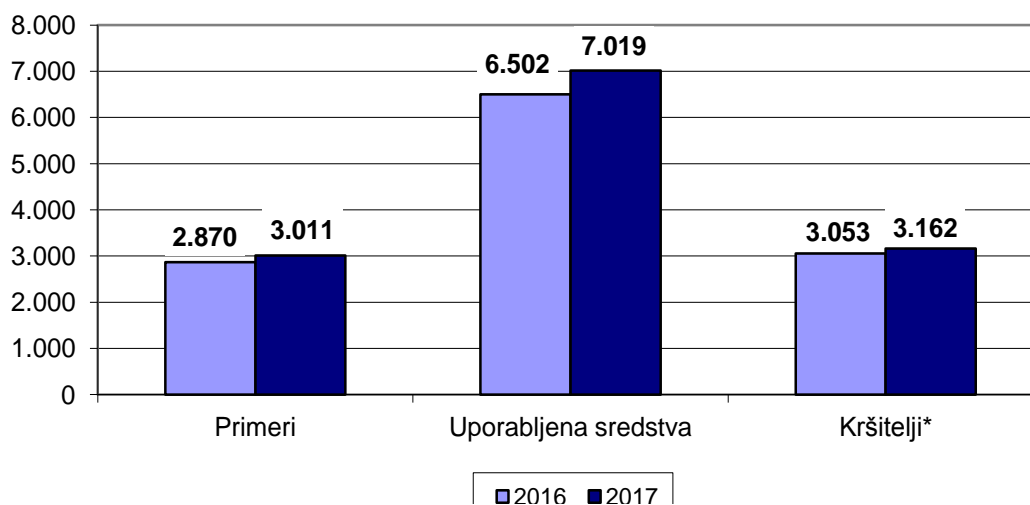
1 UPORABA PRISILNIH SREDSTEV

1.1 Obseg in vrste uporabljenih prisilnih sredstev

Iz **statistike za letna poročila** izhaja, da so policisti v letu 2017 v **3.011** (2.870) primerih zoper **3.162** (3.053) kršiteljev² uporabili **7.019** (6.502) prisilnih sredstev.

Število uporabljenih prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom prej **povečalo za 7,95 %**, število primerov, ko so policisti uporabili prisilna sredstva, se je **povečalo za 4,9 %**, število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, pa se je **povečalo za 3,6 %**.

Uporaba prisilnih sredstev

* Osebe, zoper katere so bila uporabljena prisilna sredstva.

Iz **tekoče zbirke** izhaja, da so vodje enot ocenili, da je bilo od skupnega števila 7.030, zakonito in strokovno uporabljenih 7.004 prisilnih sredstev; 10 zakonito, vendar nestrokovno; za 16 pa ocena uporabe na dan pridobitve statističnih podatkov še ni bila vnesena oz. ni bilo podatka. Delež zakonito in strokovno uporabljenih prisilnih sredstev znaša **99,6 %**. Od skupaj 7.030 prisilnih sredstev, so jih policisti učinkovito uporabili 6.738 ali **95,85 %**, neučinkovito pa 276 (za 16 prisilnih sredstev ni podatka).

¹ V zvezi s tem smo obvestili pristojno strokovno službo – UIT GPU ter zaprosili za ponovno vzpostavitev prikaza vseh potrebnih statističnih podatkov.

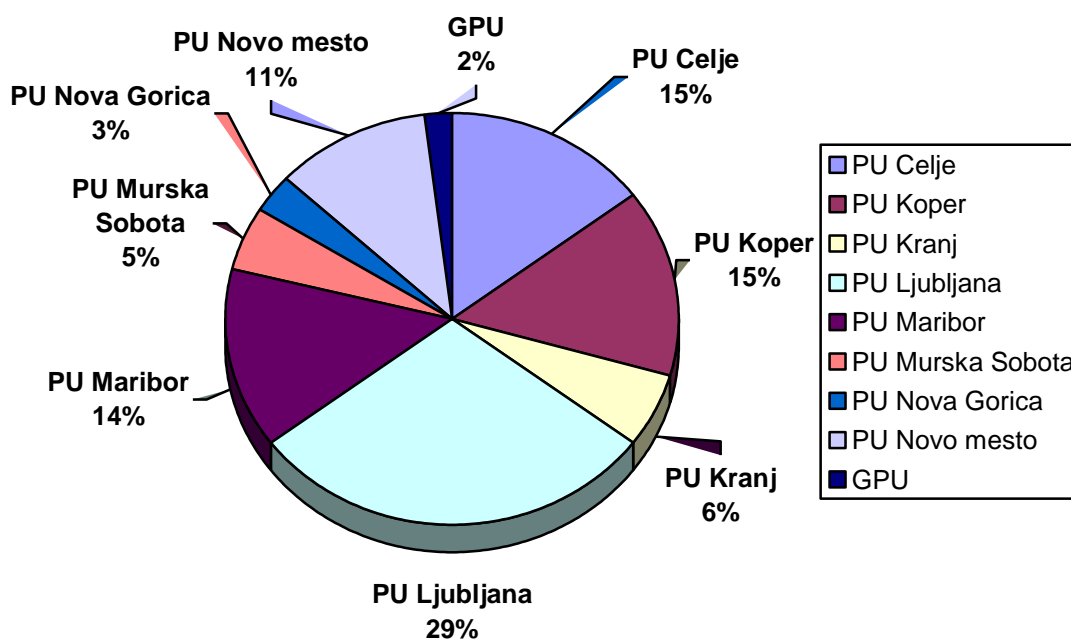
² Kršitelji so vse osebe v postopkih.

Uporaba posameznih vrst prisilnih sredstev po enotah v letu 2017

Vrsta prisilnega sredstva	Plinski razpršilec	Sredstva za vklepanje in vezanje	Telesna sila	Opozorilni strel	Sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev	Palica	Službeni pes	Skupaj
PU Celje	24	383	612	3	1	3	-	1.026
PU Koper	88	349	558	-	1	39	1	1.036
PU Kranj	14	212	190	2	-	1	1	420
PU Ljubljana	18	897	1.130	-	4	5	3	2.057
PU Maribor	17	383	577	-	4	9	-	990
PU Murska Sobota	5	140	218	-	1	-	-	364
PU Nova Gorica	1	70	136	-	-	-	-	207
PU Novo mesto	13	431	341	-	3	2	-	790
GPU	2	80	47	-	-	-	-	129
Skupaj	182	2.945	3.809	5	14	59	5	7.019

Legenda: SV - sredstva za vklepanje in vezanje, TS - telesna sila, PR - plinski razpršilec, PAL - palica, PS - plinska in druga sredstva za pasivizacijo, VC - vodni curek, KON - konjenica, PMV - posebna motorna vozila, SP - službeni pes, PUV - sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev, OS - opozorilni strel, SO - strelno orožje

Deleži uporabe prisilnih sredstev po policijskih enotah v letu 2017

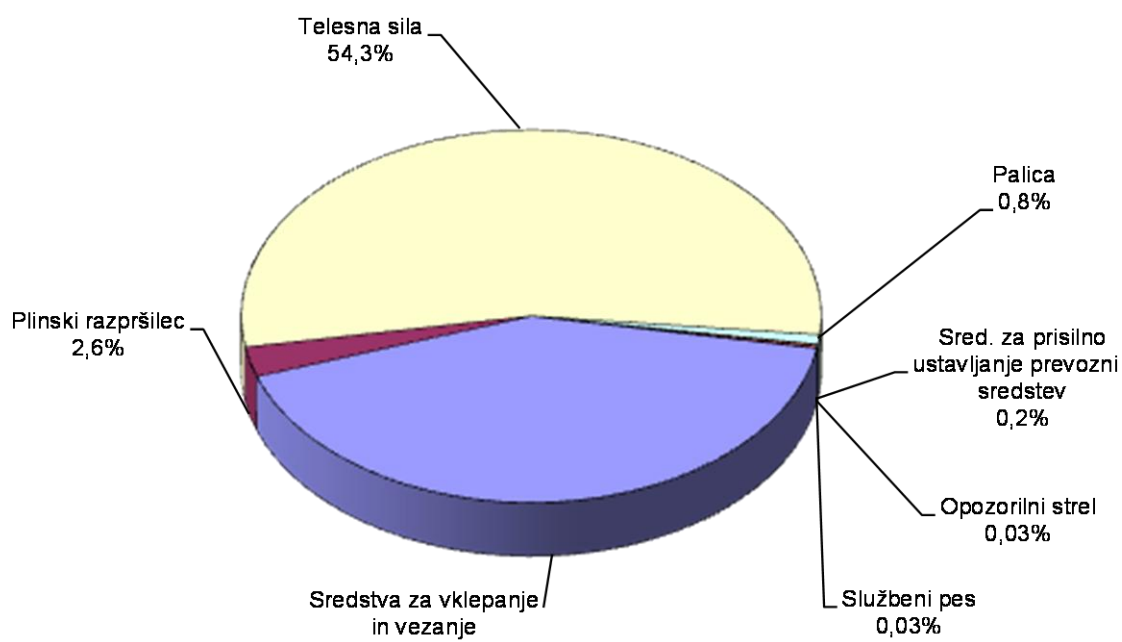

Iz grafa je razvidno, da so v letu 2017 največ prisilnih sredstev uporabili policisti PU Ljubljana (29 %), najmanj pa policisti PU Nova Gorica (3 %). Delež uporabe prisilnih sredstev policistov NOE GPU je bil 2 %.

Uporaba prisilnih sredstev

Vrsta prisilnega sredstva	2016	2017
Telesna sila	3.477	3.809
Sredstva za vklepanje in vezanje	2.851	2.945
Plinski razpršilec	118	182
Palica	42	59
Opozorilni strel	2	5
Sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev	8	14
Službeni pes	2	5
Strelno orožje	2	0
Skupaj	6.502	7.019

Deleži uporabljenih vrst prisilnih sredstev v letu 2017

Največkrat je bila uporabljena **telesna sila** ter **sredstva za vklepanje in vezanje** (skupaj v kar **96,3%**) uporaba drugih prisilnih sredstev pa je bila manj številna.

Opozorilni strel je bil izstreljen petkrat, strelno orožje pa ni bilo uporabljeno.

2 POSLEDICE UPORABE PRISILNIH SREDSTEV IN NAPADOV

2.1 Poškodbe zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov

V letu 2017 je bilo zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov na policiste poškodovanih **45** (53) kršiteljev in **64** (56) policistov. Poleg tega so bili pri 577 (473) kršiteljih in pri 23 (27) policistih vidni zunanji znaki zaradi uporabe prisilnih sredstev oziroma napadov (praske, odrgnine, druge manjše poškodbe kože)³.

Posledice napadov pri policistih in uporabe prisilnih sredstev pri kršiteljih

	Število policistov		Število kršiteljev	
	2016	2017	2016	2017
Lahka telesna poškodba	54	64	52	45
Vidni zunanji znaki uporabljenega ps	27	23	473	577
Posebno huda telesna poškodba	1	-	-	-
Smrt	-	-	1	-
Huda telesna poškodba	1	-	-	-
Skupaj	83	87	526	622

* Osebe, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva.

** Praska, odrgnina ali druga manjša površinska poškodba.

Telesno poškodovanih je bilo **1,4 %** (1,7 %) kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic (telesne poškodbe in vidni zunanji znaki uporabe prisilnih sredstev) pa je bil 19,7 % (17,2 %). Pri napadih je bil telesno poškodovan **1 %** (1,1 %) policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic pa je bil 1,3 % (1,7 %).

Kot sredstva napadov kršiteljev, zaradi katerih so bili policisti, ki so uporabili prisilna sredstva, telesno poškodovani oziroma so utrpeli vidne zunanje znake, so bili najpogostejši oddivanje, prijemanje, davljenje (26-krat), udarec z roko (16-krat), drugo sredstvo (9-krat) itn.

3 NAPADI NA POLICISTE

Med napade na policiste so všteta kazniva dejanja po Kazenskem zakoniku RS (KZ-1), čl. 299 – Preprečitev uradnega dejanja ali maščevanje uradni osebi, 300 – napad na uradno osebo, ko opravlja naloge varnosti, 301 – Sodelovanje v skupni, ki prepreči uradni osebi uradno dejanje in 302 – Hujskanje k upiranju.

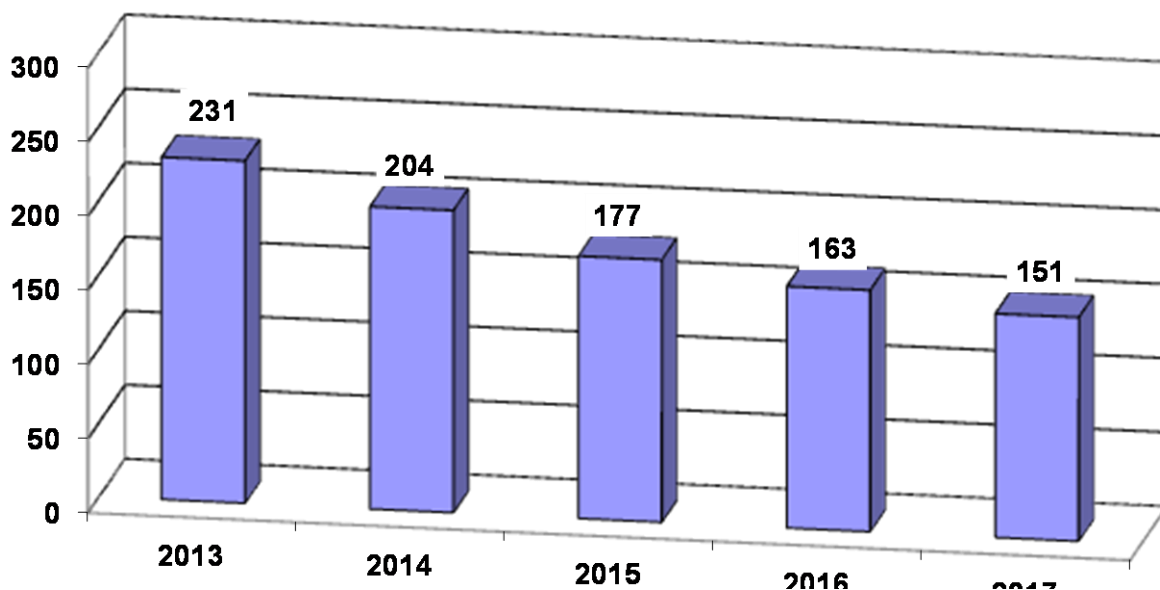
V letu 2017 je bilo **151** (163) napadov na policiste, kar je 12 oziroma 7,4 % manj kot leto prej, pri tem pa so bili oškodovani **231** (244) policisti, kar je 13 oziroma 5,3 % manj kot v enakem obdobju lani. Največ napadov na policiste je bilo na območju PU Ljubljana – 57 in PU Celje – 23, najmanj pa na območju PU Koper – 3 in PU Nova Gorica – 6.

³ V preteklosti so policisti evidentirali tudi sled poškodbe, ki pa je nov klasifikator telesnih poškodb (velja od 1. 2. 1999) ne vsebuje več. Kljub temu policisti (od 1. 10. 2003), zaradi ugotavljanja morebitnega grdega ravnanja in spremljanja posledic, ki nastanejo zaradi uporabe posameznega prisilnega sredstva, opišejo vsako prasko, odrgnino ali drugo manjšo površinsko poškodbo, ki je nastala zaradi uporabe prisilnega sredstva, in sicer kot vidne zunanje znake uporabe prisilnega sredstva.

Kazniva dejanja napadov na policiste

	2016	2017	porast/upad (v %)
Število kaznivih dejanj (299,300,301 in 302. čl. KZ)	163	151	-7,4
Število napadenih policistov	244	231	-5,3

Gibanje števila kaznivih dejanj napadov na policiste v zadnjih petih letih

Iz tekoče zbirke podatkov (pridobljene 20. 2. 2018) je razvidno, da je v napadih na policiste **32** (37) policistov utrpelo lahko telesno poškodbo, kar je 13,5 % manj kot v letu 2016.

Policisti so bili največkrat napadeni na cestah, trgih, v stanovanjih, nastanitvenih prostorih z neposredno okolico, na območju prometa, v gostinskih lokalih, na javnih prireditvah, v službenih prostorih policije itn.

Poleg napadov je bilo obravnavanih tudi **39** (63) groženj policistom, kar je 24 oziroma 38,1 % manj kot v letu 2016, od tega največ policistom PU Celje – 11, najmanj pa policistom PU Murska Sobota – 3.

Grožnje policistom

Stopnja ogroženosti	Število groženj	
	2016	2017
Nizka	56	36
Srednja	5	2
Visoka	2	1
Skupaj	63	39

4 UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

Število uporabljenih prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom 2016 **povečalo za 7,95 %**. Število primerov, v katerih so policisti uporabili prisilna sredstva, se je **povečalo za 4,9 %**, število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, pa se je **povečalo za 3,6 %**. V primerjavi z letom 2016 je v letu 2017 prišlo do rahlega povečanja števila uporabljenih prisilnih sredstev, primerov, ko so policisti uporabili prisilna sredstva, in kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva. Naveden porast pa je nizek glede na dejstvo, da so policisti v letu 2017, v primerjavi z letom prej, obravnavali za **10,85 % več** kršitev predpisov o javnem redu, za **44,9 % več** kršitev v cestnem prometu in za **46,8 % več** kršitev predpisov o tujcih ter nadzoru državne meje.

V **96,3 %** (96,2 %) primerih so bila uporabljena sredstva za vklepanje in vezanje ter telesna sila, kar kaže, da policisti upoštevajo načelo sorazmernosti oziroma da so pri opravljanju policijskih nalog praviloma uporabili najmilejši prisilni sredstvi. Strelno orožje v letu 2017 ni bilo uporabljeno (v letu 2016 je bilo uporabljeno v enem primerih 2-krat – med interveniranjem zoper storilca, ki je predhodno s pištolo ustrelil in umoril zdravnika, nato umoril še policista, ki se je zaradi opravljanja drugih nalog znašel na samem kraju streljanja, ter poskusil umoriti še policista, ki je bil napoten v intervencijo), opozorilni strel pa je bil izstreljen 5-krat (leto prej 2-krat).

Vodje enot in člani komisij za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev so ocenili, da so policisti **99,3 % prisilnih sredstev uporabili zakonito in strokovno, učinkovito pa so uporabili 95,9 % prisilnih sredstev**, kar kaže na visoko raven strokovne usposobljenosti policistov na tem področju.

Število poškodovanih kršiteljev pri uporabi prisilnih sredstev se je zmanjšalo s 53 na 45, število poškodovanih policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, pa se je s 56 povečalo na 64, vendar je šlo v vseh primerih za lahke telesne poškodbe, medtem ko je v letu 2016 en policist utrpel hudo telesno poškodbo, en policist pa posebno hudo telesno poškodbo. Pri 577 (473) kršiteljih in pri 23 (27) policistih so bili vidni zunanji znaki poškodb zaradi uporabe prisilnih sredstev oziroma napada (praske, odrgnine, druge manjše poškodbe kože).

Kaznivih dejanj napadov na policiste je bilo 151 (163) ali za **7,4 % manj**, pri čemer je bilo napadenih 231 (244) policistov ali za **5,3 % manj**. Največ napadov na policiste je bilo na območju PU Ljubljana – 57 in PU Celje – 23, najmanj pa na območju PU Koper – 3 in PU Nova Gorica – 6. Iz tekoče zbirke podatkov (pridobljene 20. 2. 2018) je razvidno, da je v napadih na policiste 32 policistov utrpelo lahko telesno poškodbo, v letu 2016 pa je bilo lahko telesno poškodovanih 37 policistov, kar predstavlja **upad za 5 oziroma za 13,5 %**. Policiste so najpogosteje odriivali, prijemali, davili.

Policija je v letu 2017 obravnavala 39 (63) groženj policistom, kar je 24 oziroma **38,1 % manj** kot v letu 2016. Stopnja ogroženosti je bila različna – v 36 (56) primerih je bila ugotovljena nizka ogroženost, v 2 (5) primerih srednja ogroženost in v 1 (2) primeru visoka ogroženost. V vseh primerih so bile izrečene grožnje posledica opravljanja policijskih nalog. Z ustrežno kvalifikacijo kaznivih dejanj in vrednotenjem resnosti groženj je bilo zagotovljeno učinkovito in racionalno načrtovanje ukrepov za zagotavljanje varnosti ogroženim policistom.

Z analizo uporabe prisilnih sredstev v letu 2017 smo ugotovili tudi, da so policisti prisilna sredstva uporabili v povprečju na **57** (58) obravnavanih kaznivih ravnanj⁴. Najredkeje so prisilna sredstva uporabili policisti PU Murska Sobota (na 89 obravnavanih kaznivih ravnanj), najpogosteje pa policisti PU Koper (na 23 obravnavanih kaznivih ravnanj). Navedeno kaže na dejstvo, da policisti v veliki večini primerov policijsko nalogo izvedejo z milejšimi ukrepi in prisilna sredstva uporabijo le takrat, ko naloge na drug način ne morejo uspešno opraviti.

⁴ Zajeti so postopki oziroma obravnavanja kršitev predpisov s področja javnega reda, cestnega prometa, tujcev in varovanja državne meje ter obravnavanja preiskanih kaznivih dejanj, ne pa tudi drugi postopki pri katerih ravno tako pogosto pride do uporabe prisilnih sredstev (npr. privedba na podlagi odredbe pristojnega organa, ugotavljanje identitete ipd.).

V letu 2017 ni prišlo do napadov na policiste, ki bi se končali s hujšimi telesnimi poškodbami ali smrtjo policistov, vendar so policisti zaradi večjega števila izvedenih postopkov, v katerih so ukrepali zoper kršitelje, uporabili več prisilnih sredstev. Pri tem so petkrat izstrelili tudi opozorilni strel, kar kaže na to, da so policisti še vedno življenjsko ogroženi pri opravljanju nalog policije in izvajanju policijskih pooblastil. Zato v Službi generalnega direktorja policije GPU področju uporabe prisilnih sredstev in napadov na policiste ves čas posvečamo posebno skrb in izvajamo ukrepe za izboljšanje stanja na tem področju. Tako so policisti, ki neposredno izvajajo policijska pooblastila, v začetku letošnjega leta zadolžili in pričeli uporabljati **majice z balistično ter delno zaščito pred vbodi in vrezi**, potekajo aktivnosti za **izboljšanje varnosti policistov med opravljanjem nalog policije na vodah**, v fazi nabave pa so tudi **prisilna sredstva – npr. plinski razpršilci in električni paralizatorji**, ter **kamere za snemanje policijskih postopkov**, kar bo v veliki meri prispevalo k izboljšanju varnosti tako policistov kot oseb, v policijskih postopkih.

Pri spremljanju uporabe prisilnih sredstev v praksi ter preveritve zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev in drugih policijskih pooblastil ugotavljamo, da imajo PU in NOE GPU včasih različna stališča do zakonitosti in strokovnosti uporabe enakih prisilnih sredstev oz. drugih pooblastil, ki so jih policisti uporabili v enakih ali zelo podobnih situacijah. Zaradi tega bomo v Službi generalnega direktorja policije GPU, v času od 16. 3. do 10. 4. 2018 izvedli **usposabljanje za vse policiste, ki kot nadrejeni ali kot člani komisij sodelujejo pri preveritvi okoliščin ter podaji ocene o zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev in drugih policijskih pooblastil**. Cilj usposabljanja, katerega se bo udeležilo 343 udeležencev, bo seznanitev udeležencev z zakonodajo in pravili policijske stroke ter standardi, ki jih pri presoji zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev in drugih policijskih pooblastil uporabljajo sodišča v Republiki Sloveniji, ter poenotenje stališč oziroma postopkov vseh PU in NOE GPU na navedenem področju. Poleg tega bomo 27. in 28. 3. 2018 organizirali in izvedli skupno usposabljanje inštruktorjev praktičnega postopka in samoobrambe ter učiteljev samoobrambe in inštruktorjev Vojaške policije Slovenske vojske, kjer bo glavni poudarek na **izpopolnjevanju na področju policijske uporabe borilnih veščin (uporaba telesne sile) ter streljanja s kratkocevnim in dolgocevnim službenim orožjem**, inštruktorji pa bodo nato ta znanja in veščine prenašali na policiste.